

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vývoj ve světě v letech 1945 - 1989

- poprvé užil tento pojem finančník a filantrop Bernard BARUCH
 - 9.2. 1946 – J. V. Stalin: „...dokud existuje kapitalismus jsou války nevyhnutelné.“
 - 15. 3. 1946 – W. Churchill – projev ve Fultonu – předpověděl rozdělení Evropy na 2 tábory („železná opona“)
 - 12. 3. 1947 – **Trumanova doktrína** – vyhlášena oficiálně v americkém kongresu „...nutnost čelit komunistické agresi v zájmu národní bezpečnosti USA“
 - aktivní podpora zemí ohrožených komunismem – šlo o Řecko a Turecko
 - USA buduje vojenské základny ve Středozemním moři – vyzbrojování řecké a turecké armády pod dohledem amerických poradců
5. 6. 1947 – **Marshallův plán** – navazoval na poválečnou pomoc UNRRA – USA poskytly evropským zemím nenávratně 3 miliardy dolarů na obnovu hospodářství – SSSR a tzv. lidově demokratické státy účast odmítly (ČSR a Polsko pod nátlakem rovněž)
- r. 1949 – založení **RVHP** – součást politické a ekonomické integrace východního bloku protiváha Marshallova plánu
22. – 27. 9. 1947 – **INFORMBYRO** – představitelé 9 komunistických stran – sovětský ideolog *A. A. Ždanov* – rozdělení světa do dvou táborů – „*tábor imperialistický a protidemokratický a tábor protiimperialistický a demokratický*“ (Albánie, Bulharsko, Jugoslávie, Polsko, Československo, Rumunsko, Maďarsko a Finsko + SSSR)

I.

Konflikty – studená válka: po r. 1945 -1960:

1. vyhrocení německé otázky

- 4 okupační zóny – americká, britská, francouzská a sovětská
- 1. 1. 1947 – vytvořena BIZONIE (spojení americké a britské okupační zóny)
- 17. 4. 1948 – připojena i francouzská okupační zóna – TRIZONIE
- VÝCHODNÍ zóna – sovětská – radikální ekonomická a sociální opatření (pozemková reforma, vytváření státního sektoru) - v čele SED (Jednotná socialistická strana Německa) – postupná sovětizace
- 3. 6. 1948 – vytvoření **německého státu ze tří západních okupačních zón** (na základě konference ministrů zahr. věcí USA, VB, Francie, přidal se i Benelux)
- vypracování ústavy a provedení měnové reformy nového německého státu

SSSR – konfrontační opatření – blokáda přístupových cest do západního Berlína

- **1. berlínská krize – letecký most** (letectvo západních velmocí – zásobování Berlína)
- květen 1949 – SSSR zrušil opatření – odvolán letecký most (červen)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7. září 1949 – vyhlášena ve Spolkovém sněmu **Spolková republika Německo (Západní Berlín – samostatné postavení)** – 1. prezident: Theodor Heuss

1. spolkový kancléř: Konrád Adenauer

Spolkový sněm: CDU (křesť.-dem.), FDP (Strana svobod. dem.), SPD (soc.-dem.), KPD (kom.)

7. října 1949 – vyhlášena **Německá demokratická republika** – prezident W. Pieck

4. 4. 1949 – vznik **NATO** (USA, VB, Kanada, Francie, Benelux, Itálie, Norsko, Dánsko, Island, Portugalsko) – od r. 1952 Řecko a Turecko – od r. 1955 i Spolková rep. Německo

- reakce na přijetí SRN do NATO – 11. – 14. května 1955 **Varšavská smlouva** (Albánie, Bulharsko, Maďarsko, Československo, NDR, Polsko, Rumunsko, SSSR) – **formální potvrzení dvou nepřátelských vojenských bloků.**
- A. Einstein: „Zničení života ne Zemi se dostalo do mezí technických možností.“

2. r. 1948 – otevřená **roztržka Informbyro v Bukurešti s Jugoslávií** („krvavý pes“ J. B. Tito) – spor ukončila až návštěva Chruščova v Bělehradě r. 1955, ale Jugoslávie i nadále jedná samostatně

3. Korejská válka – 25. 6. 1950 – 27. 7. 1953

- na konci 2. sv. války - Korea osvobozena od japonské okupace – rozdělení na severní část (pod kontrolou SSSR) a jižní (USA) – 38. rovnoběžka
- r. 1947 se sovětská i americká vojska z Koreje stáhla
- severní Korea – KLDK – **Kim Ir-Sen** – komunistický režim
- jižní Korea - Korejská republika – demokratický režim (Li Syn Man)
- 25. června 1950 – vpád vojsk KLDK do jižní Koreje – cíl- sjednotit
- okamžitý zásah OSN a USA (účastnilo se 16 států – 90 % Američané – MacArthur)- osvobození Soulu vpád na území KLDK – 1 milion čínských lidových dobrovolníků
- červenec 1951 – 27. 7. 1953 – poziční válka (38 % rovnoběžka) – po Stalinově smrti dohoda v Pchanmundžongu – stav trvá dodnes

50. léta – USA – vlna **mccarthysmu** – vyšetřování pro tzv. neamerickou činnost – hysterické „hony na čarodějnice“ – zastavil v r. 1954 nový prezident Eisenhower

- sovětský blok – politické procesy – zastavila až smrt J. V. Stalina

4. Dekolonizace v Asii - boj mezi Západem a Východem o vliv v nových samostatných státech (bývalých koloniích)

Asie

za 2. sv. války obsadili Japonci Malajsii, Barmu, Francouzskou Indočínu, nizozemskou východní Indii – roste nacionalismus

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Indie – 15. 3. 1946 – VB slíbila Indii statut DOMINIA – volby: vyhrál Indický národní kongres – Nehru pověřen sestavením vlády x Muslimská liga bojkotuje

r. 1946 – 1947 hindsko – muslimské masakry - řešení

15. 8. 1947 – dva nezávislé státy – INDIE a PÁKISTÁN (boje o Kašmír: maharádža – hind, většina obyvatelstva – muslimové) – součást Indie (prohlásila se r. 1950 republikou)

Indicko – pákistánské války: r. 1965 – o Kašmír

r. 1971 – Pákistán rozdělen na PÁKISTÁN a BANGLAGÉŠ

Čína – r. 1949 se chopili moci komunisté – Mao Ce-tung.

Čankajšek na ostrov Tchaj-wan.

Existence dvou států – Čínská lidově demokratická republika (Mao Ce-Tung),
Čínská republika (Tchán-wan)

Indočína

r. 1945 – ukončena okupace Indočiny Japonskem

- vláda Komunistické strany Vietnamu – Ho Či Min
- *snaha francouzské vlády obnovit svou koloniální vládu v Indočíně*
říjen 1945 – návrat francouzských jednotek do Saigonu (obsadily Mekong a Haipong)

19. 12. 1945 – **otevřená válka mezi KS Vietnamu** (Vietnamská lidová armáda – Viet Ming) – partyzánská válka (později podpora Číny) X **Francii** – vytváří vietnamský stát jako součást Francouzské unie – *Vietnamská národní armáda - podpora USA*

r. 1952 – rozsáhlé operace Francie podél Červené řeky (bez výsledků) – Viet Ming rozšiřuje akce do Laosu a Kambodži - *pro Francii finančně nákladné*

r. 1953 – porážka Francouzů u Dien Bien Phu

26. 4. 1954 – **Ženevská konference** o Indočína a Koreji (Francie, VB, USA, SSSR, Čína, Vietnam, Laos, Kambodža) – 20. 7. 1954 – zastavena palba

- neutralizace Laosu a Kambodži (odsunuty cizí jednotky do konce r. 1954 + svobodné volby během r. 1955 – proběhly)
- Vietnam – rozdělen **17. rovnoběžkou** na **VLDR** a **Jižní Vietnam** (během r. 1956 měly proběhnout volby – neproběhly)

Střední a Blízký východ – r. 1945 – vytvoření Ligy arabských zemí (původně pod kontrolou Velké Británie) – později základna arabského nacionalismu v boji proti Izraeli

Izrael – květen 1948 – na základě rozhodnutí Valné hromady OSN

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Palestina rozdělena na židovský a arabský stát** (Arabové neuznali)
- r. 1949 začíná válka mezi Izraelem a arabskými státy – konflikty trvají dodnes

Přehled států, které získaly do r. 1950 samostatnost:

r. **1941** – Sýrie, r. 1943 – Libanon, r. **1945** – Vietnam, r. **1946** - Filipíny, Jordánsko, Togo,
r. **1947** – Indie, Pákistán, r. **1948** – Barma, Srí Lanka, r. **1949** – Bhútán, Indonesie, Kambodža

Konflikty – studená válka: 60. léta

1. r. 1961 – **2. berlínská krize** – pokus o včlenění Západního Berlína do NDR – 13. 8. 1961 obehnutí Západního Berlína zdí – J. F. Kennedy se prohlásil za „Berlíňana“ – přístup SRN do Západního Berlína (starosta W. Brandt) zůstal zachován

2. 12. 1956 – vylodění 82 kubánských revolucionářů (v čele Fidel a Raul Castrové, Ernst Che Guevarra) na Kubě – řada z nich pobita vládními oddíly Fulgencia Batisty – zbytek se stáhl do hor – partyzánská válka – v r. 1959 vtáhli revolucionáři vítězně do Havany

2. říjen – listopad 1962 – **Karibská krize** (od r. 1959 v čele F. Castro – závislost na SSSR od ledna 1961 přerušeny diplomatické styky s USA)

- duben 1961 – „Zátoka svíň“ – vylodění kubánských emigrantů vyzbrojených a podporovaných USA (pokus o svržení Castra) – SSSR nabídl Kubě pomoc – sestřelení amerického průzkumného letadla nad Kubou (podzim 1962) - rozmístění raketových základen na Kubě – hrozba přímé americko-sovětské konfrontace – dohoda mezi Chruščovem a Kennedym – SSSR: demontáž raket
- USA se zavázal nepodniknout agresi vůči Kubě a zrušil námořní blokádu ostrova. Následně odsunul americké rakety z Turecka, částečně i z Itálie a Velké Británie.

Důsledek: Kennedy roku 1963 zavražděn v Dallasu

Chruščov – r. 1964 politický pád

Castro – začal se orientovat na Čínu, podporuje partyzánská hnutí v rozvojových zemích (Latinská Amerika, Angola), až v r. 1968 se Kuba vrací do sovětského tábora.

(Americká základna na Kubě – Guantanamo – po válce americko – španělské – r. 1898 – vyhrály USA – Kuba získala oficiálně samostatnost, ale de facto byla pod patronátem USA - r. 1902 založena základna Guantanamo – v třicátých letech USA osamostatní Kubu - r. 1934 – smlouva USA + kubánská vláda o pronájmu Guantanamo na 99 roků (tj. do r. 2033)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Druhá vietnamská (indočínská) válka (1964 – 1973 – 1975)

r. 1959 – schváleny plány UV VLDR na ozbrojený boj v jižní části

Jižní Vitnam – proamerický režim + Vietnamská národní armáda (r. 1956 – 350 poradců z USA, 1960 – 800, 1961 – 3 000, 1962 – 11 000, 1963 – 16 000)

X Fronta národního osvobození Jižního Vietnamu + Vietcong

Vietcong = 1960 – 7 000 vojáků , r. 1964 – 106 000 vojáků + 1. sovětské zbraně

r. 1963 – srážky Vietnamská národní armáda X Vietcong = neúspěch VNA – nutnost **americké intervence**

7. 8. 1964 – incident v Tonkinském zálivu – plavidla VLDR napadla 2 torpédoborce USA monitorující akci VNA proti Vietcongu –

prezident Johnson (USA) – letecké útoky na Severní Vietnam (VLDR)

VLDR (Severní Vietnam) - posílá jednotky Viet Ming do Jižního Vietnamu (květen 1965 – 6 500, r. 1969 – 100 000)

USA – posílá do jižního Vietnamu – r. 1965 – 184 000 vojáků, 1966 – 385 000,

r. 1968 – 480 000 vojáků – USA nechtějí konflikt rozšířit tak, aby do něj vstoupily SSSR nebo Čína – **vleklá válka**

Protestní akce veřejnosti v USA – studenti na univerzitách již od r. 1965

31. 1. 1968 – ofenzíva Tet – vojska Vietcongu porušila příměří a zaútočila na pozice VNA a USA – na velvyslanectví USA v Saigonu – útok odražen (Vietcong – ztráty 40 000 X USA ztráty 4 000 – poměr 10 : 1) – přesto médií USA prezentováno jako americký neúspěch od května 1968 – mírová jednání v Paříži se Severním Vietnamem – na mrtvém bodě

27. 1. 1973 - smlouva o ukončení války a znovunastolení míru ve Vietnamu (Paříž)

- Vietming zůstal v Jižním Vietnamu
 - USA slíb, že zasáhnou v případě porušení smlouvy - ale 29. 3. 1973 opustily Jižní Vietnam a nechaly ho na holičkách

březen 1975 – vojska VLDR porušila smlouvu a zahájila invazi do Jižního Vietnamu (USA hrají mrtvého brouka) – **30. 4. 1975 – obsadily jednotky VLDR Saigon** – přejmenován na Ho Či Minovo město) – **sjednocení Vietnamu pod vládu komunistů a Ho Či Mina**

4. Druhá fáze dekolonizace (por. 1956) – především Afrika

r. 1956 - Francie poskytla nezávislost Maroku a Tunisu

Velká Británie – Súdánu

r. 1957 – Ghana – průkopnický nezávislý stát – prezident Kwame Nkrumah – idea panafrické politické a hospodářské jednoty – socialistický kolektivismus – výsledek děsivý

- diktátorský režim, prudký pokles životní úrovně (r. 1966 – vojenský puč)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

do r. 1960 – samostatnost 18 afrických států – „rok Afriky“

komplikovaná situace – **Alžír** – r. 1954 – 1962 partyzánská válka - ultrapravicové kolonialistické organizace alžírských Francouzů odmítají mírové řešení
květen 1958 – protivládní puč – obsazena Korsika - přípravy na obsazení Paříže do čela Francie (prezident a premiér) **Charles de Gaulle**
r. 1962 dohoda v Evianu - **Alžírsko samostatnost** (podpořilo 91% Francouzů v referendu)

Jihoafrická republika – do r. 1961 statut britského dominia

- r. 1961 vystupuje z Britského společenství – nezávislý stát
- politika apartheidu
-

Třetí fáze (po r. 1965)

Portugalsko – odmítlo z Afriky odejít

- od r. 1965 – partyzánská válka – **Mosambik, Angola**
- neschopnost portugalského diktátorského režimu (A. Salazar, M. Caetano)
- r. 1975 – demokratická revoluce v Portugalsku – vzdávají se Mosambiku a Angoly

V druhé polovině 60. let dekolonizace ukončena – koloniemi zůstávají jen ta území, která byla pevnou součástí mateřské země, nebo ta, která byla příliš malá a chudá:

Francie: Guadeloupe, Martinique, Réunion, Francouzská Guyana

Portugalsko: Madeira, Azory

Španělsko: Kanárské ostrovy, malé území v Maroku

Velká Británie = Společenství národů (Commonwealth) – 50 samostatných nezávislých států a několika kolonií a závislých zemí (Falklandy)

Sovětský svaz: r. 1991 se osamostatnily- Litva, Lotyšsko, Estonsko, Ukrajina

- republiky ve střední Asii + Rusko = Společenství nezávislých států

USA: r. 1959 se rozšířily o 49. stát – Aljašku a 50. stát – Havajské ostrovy

(Portoriko – závislé území s úplnou samosprávou a možností se odtrhnout podle vůle)

II.

Vytváření sovětského bloku – krize a rozpad sovětského bloku

- r. 1945 – většina zemí střední a jihovýchodní Evropy obsazena na konci války sovětskými vojsky (výjimka: Albánie a Řecko)
- SSSR využívá v těchto státech domácích komunistických stran – mocenský monopol KS - „lidově demokratické revoluce“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- r. 1947/1948 střední a jihovýchodní Evropa – blok států s lidově demokratickými režimy – mimo Řecko (3 roky obč. válka), Finsko, Rakousko (r. 1955 – Státní smlouva – neutralita)

12. září 1947 – **Informbyro** – Varšava - nahrazovalo dřívější Internacionálu – je jen jediná možná forma socialismu, a to sovětský model – neomezená diktatura komunistické strany (KS Jugoslávie, ČSR, Polsko, SSSR, Bulharsko, Maďarsko, Rumunsko, ale i Itálie a Francie)
7. 9. 1949 – vyhlášení NDR - součást východního bloku

- r. 1948 – 1955 – roztržka s **Jugoslávií** – osobní rozpory mezi Stalinem a Titem
- snaha Jugoslávie o samostatnou politiku
 - červen 1948 – Informbyro bez Jugoslávie – kritika Jugoslávie – odmítnuta jugoslávskou KS – „krvavý pes Tito“
 - r. 1955 – návštěva N. S. Chruščova v Jugoslávii – spor formálně ukončen – ale Jugoslávie nadále svou cestou
-

r. 1949 – založení RVHP (Albánie, Bulharsko, ČSR, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, SSSR, od r. 1950 – NDR, od r. 1962 Mongolsko, 1972 Kuba, 1978 Vietnam)
sekretariát RVHP – Moskva
(r. 1990 . ukončila RVHP činnost)

Padesátá léta

Období Stalinovy diktatury – politické perzekuce a procesy, policejní režimy

5.3. 1953 – smrt Stalina – uvolnění

květen 1953 – **ČSR** – projevy nespokojenosti (30. 5. – měnová reforma) – 32 000 dělníků ve 129 závodech protestní stávka ((zejména Praha, Třinec, Plzeň) – zásah bezpečnostních jednotek a Lidových milicí

17. června **1953 – stávka berlínských stavebních dělníků – rozšířila se po celé NDR**

- výjimečný stav a sovětské tanky
- neustálý „odliv mozků“ na Západ – 13. srpna 1961 – stavba **berlínské zdi**

r. 1955 – vznik Varšavské smlouvy (reakce na přijetí NSR do NATO)

- r. 1956 - XX. Sjezd KSSS**- odhalení a přiznání nejkrvavějších stránek stalinského režimu – krize ve všech zemích sovětského bloku:

r. 1956 – **Polsko** - centrum Poznaň – **otevřené dělnické povstání** (nízké mzdy, averze vůči SSSR – válečné zločiny na Polácích) – násilně potlačeno, 50 obětí na životech
po celé zemi se vytváří dělnické rady – do čela Wladyslaw Gomulka (pro Poláky v té době národní hrdina – 8 let vězněn) – uvolnění režimu (drobné soukromé podnikání, uvolnění cenzury)

r. 1957 – rozpuštěny dělnické rady – vše opět pod přísnou kontrolou

r. 1956 – **revoluce v Maďarsku** - studentské demonstrace přerostly v lidové povstání (Imre Nagy)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. 11. 1956 – útok sovětských tankových vojsk na Budapešť – nový režim v čele s Janosem Kádárem – I. Nagy zastřelen, desetitisíce lidí ve vězeních

Šedesátá léta

r. 1960 – **roztržka mezi SSSR a Čínou** (r. 1965 – 1969 – kulturní revoluce v Číně
- kult Mao Ce-tunga) – stoupencem Číny Albánie (r. 1961 vystupuje z RVHP)

r. 1968 – **Československo - socialismus s lidskou tváří – „Pražské jaro“**
červen 1968 – Varšava – setkání generálních tajemníků KS SSSR, Polska,
Bulharska, NDR, Maďarska)

tzv. Varšavský dopis (Brežněvova doktrína – obrana výdobytků
socialismu)

21. 8. 1968 – okupace ČSR vojsky pěti států Varšavské smlouvy

Sedmdesátá léta – období neostalinismu = brežněvismu

1. 8. 1975 – Závěrečný akt konference o bezpečnosti a spolupráce v Evropě (KBSE)
- podepsalo 35 států

Dokument obsahoval tři „koše“ problémů. První se týkal **evropské bezpečnosti**.
Jednotlivé země se zde zřekly použití síly při řešení mezinárodních problémů, byla
zde konstatována neměnnost hranic a nezasahování do vnitřních záležitostí jiných
států.

Druhý koš se věnoval otázkám **spolupráce v oblastech kultury, hospodářství,
vědy, nových technologií a životního prostředí**.

Poslední koš se věnoval otázkám **humanitárním**, problémům volné výměny informací,
kontaktům mezi členy rodiny žijícími v obou částech železné opony a **problematice lidských
práv vůbec** - pro Sovětský svaz byl třetí koš pouze nutným zlem a podepsaný dokument jen
cárem papíru. SSSR byl přesvědčen, že stejně neexistuje síla, která by mohla podepsanou
dohodu o dodržování lidských práv vynutit.

- **disidentská hnutí v zemích východního bloku** - dožadují se plnění helsinských dohod

(např. Československo – Havel, Dientsbier, Patočka – Charta 77)

Osmdesátá léta

r. 1980 – **Polsko –Solidarita** – po celém Polsku stávkový a dělnický demonstrace (Gdaňsk,
Štětín) – boj za občanská, demokratická, politická a sociální práva – Lech Walesa

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- SSSR se bojí otevřeného vojenského zásahu, jako tomu bylo kdysi v ČSR a Maďarsku
- varianta vnitropolského vojenského puče – prosinec 1981 – vojenská rada v čele s Wojciechem Jaruzelským – výjimečný stav a zákaz Solidarity – zrušen r. 1983
- jednání u kulatého stolu s opozicí – hledání východiska z krize
- velký význam – v r. 1978 zvolen papežem Karel Wojtyła – **Jan Pavel II.**

r. 1982 – smrt L. I. Brežněva – snahy o reformu - **M. S. Gorbačov** – oslabování a vazeb závislosti sovětských satelitů na Moskvě – „**perestrojka a glasnost**“

19. 8. 1991 – **pokus o státní převrat v SSSR** – Gorbačov vězněn tři dny na Krymu – energický zásah ruského prezidenta Borise Jelcina – Komunistická strana SSSR byla rozpuštěna

1. 12. 1991 – nezávislost Ukrajiny (Leonid Kravčuk)
- Společenství nezávislých států (SNS)

Rozpad sovětského bloku již od r. 1989:

r. 1989 – **Polsko** - ve volbách vítězí protikomunistická opozice (T. Mazowiecki)

r. 1989 – vyhlášena nová **Maďarská republika** (r. 1990 – svobodné volby – vítězí Maďarské demokratické fórum)

9. 10. 1989 – rozpad **NDR** – demonstrace v Lipsku – otevření hranic – pád berlínské zdi

17. 11. 1989 – **Československo** – zásah proti studenstské demonstraci – vznik Občanského fóra

listopad 1989 – **Bulharsko** (Todor Živkov postaven před soud)

Vánoce 1989 – **Rumunsko** - občanská válka – Ceausescu popraven – Fronta národní spásy

r. 1991 - **Albánie** – květen – stávká – komunisti se vzdávají moci

1.7. 1991 – podepsán v Praze (všechny člen. st.) Protokol o ukončení Varšavské smlouvy.

1. 7. 1991 – nejvyšší představitelé Bulharska, Československa, Maďarska, Polska, Rumunska a SSSR podepsali v Praze Protokol o ukončení platnosti Varšavské smlouvy.

III.

Evropská integrace

Po 2. sv. válce – Evropa **hospodářsky oslabena**, zásoby surovin vyčerpány, výroba energie bezvýznamná, zásoby zlata a deviz žádné

5. 6. 1947 – **George Marshall**, americký státní tajemník – Harvardská univerzita- návrh finanční podpory všem zemím na západ od Asie - pozitivní ohlas ve Francii a velké Británii, proti SSSR

3. 4. 1948 – **Harry Truman**, americký prezident - podepsal zákon o zahraniční pomoci (Foreign Assistance Act) – podmínkou pomoci aktivita zúčastněných stran a založení stálé organizace - 16. 4. 1948 – **Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci** (16 států: Belgie, Dánsko, Francie, Irsko, Island, Itálie, Nizozemsko, Lucembursko, Norsko,

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Portugalsko, Rakousko, Řecko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko a Velká Británie – od r.3. 10. 1949 NSR, od r. 1955 Jugoslávie, Španělsko) – USA a Kanada přidružení členové

1948 –1951 – Marshallův plán – 12,5 miliardy dolarů pro Evropu

5.5. 1949 – **Evropská rada** – Štrasburk – 15 členů – užší sjednocování členů a přispívání k formování evropského vědomí

9. 5. 1950 – **Evropské společenství uhlí a oceli (Montánní unie)** – uhelné revíry ocelářský průmysl Francie a Německa nutné dát pod nadnárodní kontrolu – přidal se Benelux a Itálie – odmítla VB (od r. 1967 integrováno do **Evropského společenství**)

25. 3. 1957 – Římské smlouvy – **Evropské hospodářské společenství**

Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom)

- vytvoření společného trhu 6 zemí (Francie, Německo, Itálie, Benelux) – VB účast odmítla (později – v letech 1963, 1967 – Francie dvakrát vetovala vstup VB do EHS), volný pohyb kapitálu, pracovních sil, společná celní a dopravní politika – podařilo se do r. 1968
- r. 1967 – integrováno EHS i Euratom do **Evropského společenství**

r. 1959 – **Evropské sdružení volného obchodu (ESVO)** – zóna volného obchodu západoevropských zemí, sdružující původně země , které nebyly v EHS – vzniklo z iniciativy VB + Dánsko, Finsko, Lichtenštejnsko, Island, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Švédsko Švýcarsko – v r. 1973 vstoupila VB a Dánsko do Evropského společenství a začalo sblížování mezi EHS a ESVO

r. 1967 – sloučení Montánní unie + EHS + Euratom v **Evropské společenství**

r. 1973 – sblížování ESVO s Evropským společenstvím (do ES vstupují další státy: mimo VB a Dánsko, Irsko, Řecko, Španělsko, Portugalsko)

9. 3. 1978 – **Evropský měnový systém** - země sdružené v Evropském společenství – evropská měnová jednotka – ECU (postupně nahradila dolar)

r. 1986 – podpis Jednotného evropského aktu o vzniku jednotného trhu

prosinec 1991 – Maastrichtská smlouva o hospodářské a politické unii Evropy - Evropské společenství přejmenováno na **Evropskou unii** (smlouva podepsána v únoru 1992)

r. 1995 – vstup Rakouska, Finska a Švédska do Evropské unie

r. 1999 – vznik **Evropské měnové unie - EURO**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Učebnice:

Čapek V., Pátek J. a kol.: Světové dějiny II. Praha 1993

Kvaček R.: České dějiny II. Praha 1997

Kuklíkovi J. a J.: Dějiny 20. století. Praha 1998

Kohoutková H., Komsová M.: Dějepis na dlani. Olomouc 2007 (2. vyd.)

Atlas: Dějiny 20. století. Praha 2004

Oxfordský atlas moderních světových dějin. Praha 1991

Doporučená literatura:

Filippi A. M.: Dějiny 20. století. Encyklopedie politického, ekonomického
a kulturního dění, Praha 1994

Johnson P.: Dějiny 20. století, Praha 2008

Kronika 20. století., Praha 1999

Moynahan B.: Rusko ve 20. století. Praha 1995

Nálevka: Kapitoly z dějin studené války, Praha 1997

Pečenka M., Luňák P. a kol.: Encyklopedie moderní historie. Praha 1998 (2. vyd.)

Plechanovová A., Fiedler J.: Kapitoly z dějin mezinárodních vztahů 1941 – 1995,
Praha 1997

Zwetter O.: Půlstoletí nejnovějších světových dějin. Brno 1996

Tento studijní materiál byl vytvořen v rámci projektu CZ.1.07/1.1.04/03.0045